

het grootste probleem dat overwonnen moest worden: dat van de herkomst van paalmes en heulbank, met welke immers, naar gebleken is, de gaaibank relaties onderhoudt.

Met enige aarzeling waag ik de volgende veronderstelling, daarbij de lezer verwijzend naar de paragrafen over paalmes en heulbank voor een uitvoeriger behandeling. Toen het paalmes in onze streken voor het eerst bekend werd (nog in de periode van de platijnen wellicht), verbreidde het zich in twee etappes ongeveer tot de lijn IJssel — Oude IJssel. De heulbank, die later haar (tweede) intrede deed, kwam binnen langs het Maasdal, in eerste instantie als toevoeging van een inkeping in het snijblok. Als deze ontwikkeling heeft betekend, dat voor het werkblok de naam *paarbank* in zwang kwam (bank waarin men een paar klompen kon vastzetten), dan kan dit oorzaak zijn geweest, dat ook de gaaibank, immers deel van het geheel, paarbank ging heten (en dat het paalmes hier of daar „paarmes” genoemd werd; cfr. *appaarmes* Beek en Donk L 204—204a). Het feit dat Bergen op Zoom I 79 het woord *paarbank* geeft voor de heulbank zou deze zienswijze kunnen staven, hoewel men toch graag meer gegevens op de heulbankkaart zou zien om er volkomen gerust op te kunnen zijn. Het blijft dan ook een hachelijke zaak.

In het verband van de moeilijkheden rond het woord *paarbank* heb ik verwijld bij de veronderstelling dat het Franse woord *paroir* = paalmes, aangetroffen b.v. bij *Vauchélet*, er achter zou zitten. Als men echter nergens in Wallonië een woord tegenkomt dat eraan herinnert, moet die gedachte wel verworpen worden: het paalmes noemt men er *plane*, de heulbank *coche*, het snijblok *cape*, de pasbank *planche* of *plantche*.

De pasbank die te zien is in het boek van Büld is te waarderen als een verschijnsel van de periferie, gelegen wellicht tussen de isoglosse en de isopragme, daar dus waar de zaak wel bestaat maar waar het niet gekomen is tot benaming.

De *gaaibank*-expansie in Noord-Brabant is misschien in tijdsorde gelijk te stellen met die van het woord *varshaak* en te verklaren, als alle overeenkomstige patronen, uit de superioriteit van de Meierijse klomperij.

5. *Dopbeitel*

A

Het materiaal voor kaart 5 stamt uit vraag 7b van lijst 29a. Zoals